

DZIEWIĘTNASTOWIECZNY SOCJALISTA W DWUDZIESTOWIECZNEJ RZECZYWISTOŚCI

EDWARD LIPIŃSKI (1888–1986)

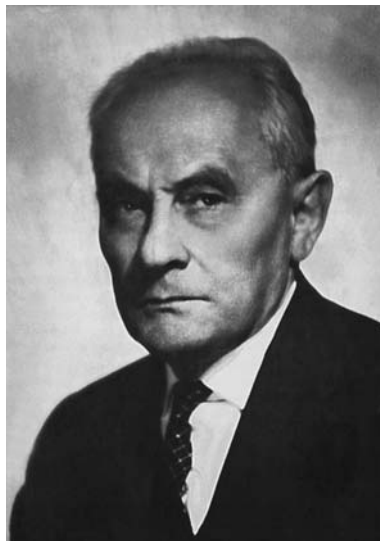
Jako człowiek od siedemdziesięciu lat związany z ruchem socjalistycznym, czuję się współodpowiedzialny za to, jaką praktyką polityczną firmuje się w Polsce socjalizm.

Edward Lipiński

Przed 1918 r. działacz niepodległościowy związany z komunizującą PPS-Lewicą, później socjalista robiący karierę w aparacie władzy II RP i wysoki urzędnik sanacyjnej Polski. W czasach powojennych członek PZPR, a jednocześnie coraz bardziej stanowczy krytyk rządów tej partii. Był człowiekiem o zdecydowanej opcji propaństwowej, szukającym rozwiązań pozytywistycznych w otaczającym go świecie. Nigdy nie przestał być socjalistą, ale w dziewiętnastowiecznym, niepodległościowym tego słowa znaczeniu.

Edward Lipiński był jedną z ważniejszych postaci przedsierpniowej opozycji. Do dzisiaj czeka jednak na swojego biografa. Jeśli więc znajdzie się historyk, który podejmie to wyzwanie, to z pewnością będzie musiał zbadać różne okresy historii (od czasów zaborów po lata osiemdziesiąte XX w.) i zająć się takimi zagadnieniami, jak: historia polityczna, historia nauki, historia gospodarcza i społeczna oraz historia idei. Ponadto Lipiński to postać wielowymiarowa, a więc trudna do jednoznacznej oceny.

Edward Lipiński (używał także pseudonimów „E.L. Nowomiejski”, „E.L.”, „Bandos”) urodził się 18 października 1888 r. w Nowym Mieście nad Pilicą. Był synem Jana i Teodory z Klimkiewiczów. Najpierw uczył się w gimnazjum w Tomaszowie Mazowieckim, a później – od 1904 r. – w gimnazjum filologicznym Wojciecha Górskiego w Warszawie. Młody Edward wcześniej zaczął interesować się życiem politycznym. Jak sam wspominał, już w 1903 r. był członkiem „kółka bez wyraźniej barwy [politycznej]” (prawdopodobnie jednak związanego z ruchem narodowym). Jako uczeń warszawskiego gimnazjum został członkiem

kółka socjalistycznego. Po rozłamie w PPS związał się z PPS-Lewicą, podtrzymując te kontakty również podczas studiów w Lipsku i Zurychu.

Do Niemiec (najpierw na krótko do Monachium, a później do Lipska) wyjechał w 1909 r. Studiował w Wyższej Szkole Handlowej (Handelshochschule). Oprócz tego uczęszczał na niektóre wykłady i seminaria uniwersyteckie. Po ukończeniu studiów w Lipsku i zaciągnięciu pożyczki w Miejskiej Kasie Pożyczkowej w Nowym Mieście wyjechał na dalsze studia do Zurychu, jednak sytuacja finansowa zmusiła go do przerwania nauki i powrotu do Warszawy.

Na krótko zatrudnił się w Banku Handlowym w charakterze buchaltera, by następnie rozpocząć pracę dydaktyczną. Począwszy od roku 1914, wykładał przedmioty ekonomiczne m.in. na: Kursach Handlowych, Wyższych Kursach Handlowych J. Siemiradzkiej, Wyższych Kursach Ogrodniczych oraz historię w Gimnazjum Męskim im. Władysława IV. Jednocześnie wrócił do czynnej działalności politycznej i społecznej. Udzielał się w PPS-Lewicy, będąc aktywnym członkiem tzw. Plenum – forum dyskusyjnego dość silnie akcentującego dążenia niepodległościowe. Oprócz tego sekretarzował Towarzystwu Szerzenia Wiedzy Handlowej i Przemysłowej oraz Towarzystwu Oświatowemu „Wiedza”. W 1916 r. ukazała się książka Lipińskiego *Inspekcja pracy*. Między innymi ta publikacja przyczyniła się do tego, że zaproponowano mu objęcie funkcji kierownika Wydziału do spraw Przemysłu i Ochrony Pracy przy Magistracie m.st. Warszawy.

Z chwilą odzyskania przez Polskę niepodległości Lipiński zrezygnował z czynnej działalności politycznej, krótko jedynie działając w radzie Ligi Ochrony Praw Człowieka i Obywatela. Nie zgodził się na start w wyborach sejmowych na liście PSL-Wyzwolenie. W latach 1919–1920 pełnił funkcję doradcy naukowego w Ministerstwie Pracy, choć w rzeczywistości pracował jako bibliotekarz. W 1920 r. został naczelnikiem Wydziału Statystyki Pracy i Prze-

Fot. ze zbiorów autora

Edward Lipiński w gronie dawnych studentów konspiracyjnej SGH

myślu Głównego Urzędu Statystycznego. Zainicjował wówczas wydawanie czasopisma „Statystyka Pracy”. W 1923 r. rozpoczął pracę w Wyższej Szkole Handlowej (od 1933 r. – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie). Na wniosek tej uczelni Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego potwierdziło prawo Lipińskiego do używania tytułu docenta; w 1928 r. został profesorem. Włączył się czynnie w naukowe życie środowiska ekonomicznego. Od 1928 r. przez niemal pół wieku pełnił funkcję redaktora naczelnego „Ekonomisty”. Równocześnie działał w Towarzystwie Ekonomistów i Statystyków Polskich, kolejno pełniąc funkcje: sekretarza, wiceprezesa, a od 1934 r. – prezesa.

Prace nad powołaniem instytucji naukowej badającej najważniejsze procesy zachodzące w gospodarce Lipiński prowadził już od roku 1926. Inicjatywę tę popierał ówczesny minister przemysłu i handlu Eugeniusz Kwiatkowski. W 1928 r. Edward Lipiński otrzymał zadanie zorganizowania Instytutu Badania Koniunktur Gospodarczych i Cen oraz pokierowania tą placówką. W instytucie pracowali m.in. Ludwik Landau i Michał Kalecki. Działalności tej Lipiński poświęcał niemal całą swoją energię, nie zapominając jednak o pracy dydaktycznej na macierzystej uczelni. W SGH prowadził m.in. zajęcia z ekonomii politycznej (od 1928 r. był kierownikiem katedry). W 1938 r. został powołany na stanowisko prorektora tej uczelni. Gdy w SGH doszło do silnych zaburzeń antysemickich, Lipiński jako jeden z niewielu profesorów zdecydowanie im się przeciwstawił. Został za to pobity, nie mógł prowadzić wykładów, musiał zrezygnować z funkcji prorektora.

W czasie okupacji Lipiński zaangażował się w organizowanie podziemnej działalności SGH. Szkoła w ograniczonym stopniu działała jeszcze do 1940 r., wydając m.in. zaległe dyplomy ukończenia studiów. Okupanci niemieccy zezwolili na prowadzenie nauki w szkołach uczących zawodu. I to Lipiński postanowił wykorzystać. Najpierw pod nazwą Kursów Gospodarczych (1940–1941), a następnie jako

Pierwsza z serii fotografii operacyjnych wykonanych przez SB podczas pogrzebu Edwarda Lipińskiego; przemawia Jan Józef Lipski

Przemawia prof. Czesław Bobrowski

Chwila śpiewania pieśni *Boże coś Polskę*

Miejska Szkoła Handlowa (1941–1943) i Miejskie Kursy Handlowe (1943–1944) działała konspiracyjna SGH. W „szkole Lipińskiego”, jak ją wówczas nazywano, pracowali m.in. Aleksy Wakar, Józef Zagórski i Andrzej Bieniek (który był jednocześnie głównym księgowym Delegatury Rządu na Kraj). Lipiński był również założycielem konspiracyjnego wydawnictwa „Oikos”, finansował przekłady podręczników i opracowań.

Po Powstaniu Warszawskim znalazł się najpierw w obozie przejściowym w Pruszkowie, skąd przedostał się do Skierniewic, a później do Częstochowy. Tam przystąpił do organizacji Kursów Akademickich, które miały być kolejną kontynuacją warszawskiej SGH. Zimą 1945 r. został jednak pozbawiony kierownictwa kursów. Zaważył na tym m.in. konflikt z wcześniejszym współpracownikiem Aleksym Wakarem, który oskarżył go o nadużycia finansowe. Oskarżenia te okazały się chyba jednak słabo udokumentowane, skoro już w tym samym roku Lipińskiego powołano na funkcję rektora łódzkiej filii SGH i jednocześnie prorektora macierzystej uczelni.

Podczas okupacji znów rozpoczął działalność polityczną. Związał się m.in. z Delegaturą Rządu na Kraj. W życiorysach spisywanych kilka lat po wojnie podawał, że w 1944 r. związał się z „organizacją lewicową”, której nazwy nie pamiętał. Być może był to jedynie błąd, który miał zabezpieczać Lipińskiego w niesprzyjających okolicznościach powojennej weryfikacji działalności konspiracyjnej. W 1946 r. wstąpił do koncesjonowanej PPS, dwa lata później wraz z nią trafił do PZPR, z której usunięto go w kwietniu 1977 r. za działalność w strukturach opozycji demokratycznej.

Po 1945 r. kontynuował działalność dydaktyczną, pracę w redakcji „Ekonomisty” i na stanowisku prezesa Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego (do roku 1965, następnie jako prezes honorowy). W latach 1945–1946 był dyrektorem Instytutu Gospodarki Narodowej przy Prezydium Rady Ministrów; od 1945 do 1947 r. dyrektorem departamentu w Ministerstwie Przemysłu; od 1946 do 1948 r. prezesem Banku Gospodarstwa Krajowego. Rozpoczął również

akcję wydawniczą Biblioteki PTE. W latach 1957–1960 był także przewodniczącym Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych.

Na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych Lipiński rozpoczął szersze badania nad historią gospodarczą (przygotował m.in. bardzo ciekawą pracę poświęconą poglądom ekonomicznym Mikołaja Kopernika). Jak się dzisiaj wydaje, była to swoistego rodzaju ucieczka od niebezpiecznych wówczas

tematów ze współczesnej ekonomii. Wówczas też osłabła więź Lipińskiego z SGH, działającą po upaństwowieniu pod nazwą Szkoła Główna Planowania i Statystyki w Warszawie. W latach 1949–1953 wykładał ekonomię polityczną na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, a w latach 1953–1954 organizował Wydział Ekonomii Politycznej UW, którym następnie kierował jako jego dziekan. Na tym też wydziale do początków lat sześćdziesiątych pracował w Katedrze Ekonomii Politycznej (z przerwą w połowie lat pięćdziesiątych, spowodowaną zawieszeniem za krytykę prowadzonej przez władze polityki gospodarczej). Po „odwilży” mógł wrócić do dydaktyki, także do pracy na SGPiS. Co ważne, w pierwszej połowie lat pięćdziesiątych udało się mu uniknąć zachłyśnięcia się stalinizmem. W latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych, kiedy władze dokonywały różnych „rozliczeń”, nie mogły zasufladkować Lipińskiego jako nawróconego na demokrację stalinisty.

Październik 1956 r. spowodował, że rozpoczęto pracę nad zmianą polityki gospodarczej PRL, która kompletnie zawiodła w latach stalinizmu. Odpowiednie rozwiązanie miała wypracować powołana w tym celu Rada Ekonomiczna, składająca się z najwybitniejszych wówczas polskich ekonomistów, w której w latach 1957–1962 Lipiński sprawował funkcję wiceprzewodniczącego. Już wówczas można zauważyć powolne skłanianie się Edwarda Lipińskiego w stronę środowisk opozycyjnych. W latach pięćdziesiątych bywał na posiedzeniach Klubu Krzywego Koła (w 1957 r. wygłosił tam ważny referat o koniecznych zmianach w polityce gospodarczej władz), a w 1964 r. był sygnatariuszem apelu w sprawie ograniczenia cenzury,

Ks. Stanisław Małkowski błędnie zaznaczony przez SB, faktycznie stoi przed zaznaczoną osobą

Na zdjęciu zaznaczony przez SB Zbigniew Romaszewski

Pożegnanie od podziemnej „Solidarności”

do podpisania „antylistu”, tego nie uczynił). Lipiński dał się zapewne wówczas „uwięzić” tłumaczeniom, że wewnętrzne sprawy należy załatwiać na własnym podwórku. Jeżeli tak było – szybko zrozumiał, że władze wykorzystały jego nazwisko. W późniejszych latach nie miał już bowiem żadnych oporów przed informowaniem opinii publicznej poza granicami kraju o wewnętrznych problemach PRL. Co ważne, podpis Lipińskiego pod „antylistem” nie zerwał jego związków z opozycyjnymi intelektualistami lewicowymi i w 1972 r. znalazł się w wolnomularskiej loży „Kopernik”.

W 1970 r. senat Szkoły Głównej Planowania i Statystyki postanowił przyznać Lipińskiemu tytuł doktora *honoris causa*. Był to co prawda drugi przyznany w historii uczelni tytuł (w 1968 r. wyróżniono nim Leonida Kantorowicza), lecz pierwszy, którego wręczenie udało się zorganizować. Na władze uczelni próbowano wywierać naciski, by wycofały się z wyróżnienia.

Po masakrze Grudnia 1970 r. i objęciu przez Edwarda Gierka władzy Lipiński (wspólnie z Janem Józefem Lipskim) przedstawił inicjatywę spotkania grupy naukowców z nowym I sekretarzem KC PZPR. Mieli oni nakłonić Gierka do – jak to określił – „zerwania z tradycją marcową” (czyli *de facto* potępienia polityki Gomułki z marca 1968 r.), rozluźnienia cenzury i nacisków ideologicznych w naukach humanistycznych oraz zwolnienia z więzienia Jacka Kuronia i Karola Modzelewskiego.

Na zdjęciu zaznaczony przez SB Zbigniew Romaszewski

skierowanego do ówczesnego premiera Józefa Cyrankiewicza. Ów „list 34” wywołał natychmiastową, wręcz historyczną reakcję władz. Gdy doniosły o nim zachodnie media, władze skłoniły dziesięciu profesorów (w tym Lipińskiego) do napisania listu do redakcji brytyjskiego „Timesa” z protestem przeciw szkalowaniu Polski. Było to widoczne zachwianie Lipińskiego w jego krytycznym stosunku do władz (np. żaden z pisarzy, których namawiano

z potępienia polityki Gomułki z marca 1968 r.), rozluźnienia cenzury i nacisków ideologicznych w naukach humanistycznych oraz zwolnienia z więzienia Jacka Kuronia i Karola Modzelewskiego. Wobec oporu władz inicjatywa ta nie doszła do skutku. W 1971 r. Lipiński brał udział jako obserwator w procesach uczestników „Ruchu”, a po ich skazaniu na długoletnie wyroki w sposób nieformalny

starał się interweniować w tej sprawie u Gierka. Gdy działania jego oraz innych osób nie przyniosły skutku, w 1974 r. podpisał petycję sześciu intelektualistów z prośbą o ułaskawienie uczestników „Ruchu”, skierowaną do Rady Państwa. W tym samym roku sygnował wraz z czternastoma innymi intelektualistami list z żądaniem udostępnienia Polakom zamieszkującym w ZSRS kontaktu z kulturą narodową. W 1975 r. podpis Lipińskiego znalazł się pod protestem przeciw planowanym zmianom w konstytucji PRL. Sygnował także pismo do uczestników VII Zjazdu PZPR, zawierające postulaty przeprowadzenia koniecznych reform ustrojowych. W 1976 r. wystosował list otwarty do Gierka, w którym zdecydowanie sprzeciwił się jego polityce. W tym samym roku Lipiński został sygnatariuszem *Apelu do społeczeństwa i władz PRL* i członkiem-założycielem Komitetu Obrony Robotników.

To właśnie działalność w KOR, a następnie w Komitecie Samoobrony Społecznej „KOR”, niemal całkowicie pochłonęła profesora na następne pięć lat (bezpieka nazwała go nawet „moralnym przywódcą KSS »KOR«”, jedyną osobą, której boją się Jacek Kuroń i Adam Michnik). Lipiński należał do nieformalnej grupy „starszych państwa” – jak ją wówczas nazywano (oprócz Lipińskiego zaliczano do niej Ludwika Cohna, Józefa Rybickiego, Anielę Steinsbergową, Adama Szczypińskiego, ks. Jana Ziębę oraz krótko – Antoniego Pajdaka). Byli to ludzie wiekowi, z ogromnym dorobkiem życiowym zarówno w okresie II RP, w czasie wojny, jak i po jej zakończeniu, którzy rozciągali swego rodzaju „parasol bezpieczeństwa” nad działaniami prowadzonymi przez „młody” KOR.

Lipiński był członkiem ścisłego kierownictwa KOR – Komisji Głównej, jednym z głównych autorów oświadczeń i oficjalnych stanowisk Komitetu. Pracując w Komisji Redakcyjnej KOR, nadzorował finanse jako członek Rady Funduszu Samoobrony Społecznej KOR, wykładał w Towarzystwie Kursów Naukowych, wreszcie udostępniał swoje mieszkanie (położone niemal naprzeciw bramy więzienia na Rakowieckiej) na zebrania KOR. Działalność w KOR spowodowała na Lipińskiego różnego rodzaju represje (np. interwencje milicji, przerywającej domowe wykłady profesora, dyscyplinujące rozmowy administracyjne, grzywna nałożona przez kolegium ds. wykroczeń); w domu założono mu podsłuch. Po części była to realizacja strategii przyjętej w październiku 1976 r. (i realizowanej do maja następnego roku) przez MSW i PZPR, zakładającej uporczywe nękanie korowców. Jednak represje te nie miały zbyt uciążliwego charakteru, mimo że działania polityczne Lipińskiego były władzy bardzo nie na rękę. Oto utytułowany naukowiec, a przede wszystkim działacz socjalistyczny jeszcze z okresu zaborów, odmawia rządzącym krajem miana zwolenników socjalizmu. Wiek profesora, a przede wszystkim jego silna pozycja międzynarodowa (zarówno w środowisku politycznej lewicy, jak i w kręgach naukowych), praktycznie uniemożliwiały zastosowanie aresztu w celu „uciszenia” Lipińskiego. Co prawda SB podjęła działania utrudniające mu publikowanie i wygłaszanie odczytów, były to jednak

Na zdjęciu zaznaczona przez SB Ewa Milewicz

(w porównaniu z represjami, które dotknęły np. Jana Józefa Lipskiego czy Halinę Mikołajską) stosunkowo łagodne posunięcia. Więcej, władze nawet specjalnie nie utrudniały wyjazdów Lipskiego na Zachód, gdzie prowadził rozmowy polityczne i zbierał fundusze na KOR.

Gdy w 1981 r. postanowiono rozwiązać KSS „KOR”, to właśnie Lipskiego uznano za osobę najbardziej godną do ogłoszenia tej decyzji na forum I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność”. Co ciekawe, sam Lipski opowiadał się za kontynuowaniem działań KOR, zdecydował się jednak podporządkować zdaniu większości członków Komitetu. Na zjeździe profesor, po przeczytaniu oświadczenia o samorozwiązaniu się KOR, wygłosił płomienne przemówienie. Wyłożył w nim swoje rozumienie sensu socjalizmu – ideologii, która według niego miała dać większą wolność niż kapitalizm, rozwiązać problemy robotników i zapewnić ludziom dostęp do dóbr kultury oraz cywilizacji. Stwierdził, że powstał jednak socjalizm ze złą gospodarką i cechujący się marnotrawstwem, który doprowadził kraj do katastrofy gospodarczej. Jako przykład kraju wprowadzającego taki model socjalizmu podał Kambodżę, gdzie zamordowano miliony ludzi. Lipski powiedział: „[...] według mego mniemania to ich socjalizm jest antysocjalistyczny i antyrewolucyjny”. Za walkę o socjalizm uznał profesor działania na rzecz wydajniejszej gospodarki, walki o własność środków produkcji, o wolność polityczną i zniesienie cenzury.

Na wystąpienie Lipskiego ostro zareagowała oficjalna prasa. Najbardziej jadowity tekst opublikowano w „Rzeczywistości”. Józef Górecki pisał: „[...] sędziwy profesor, traktowany od dawna przez różnych Michników i Kuroniów jako dostojna atropa ich kontrrewolucyjnych organizacji, dał się »wpuścić w maliny«”. „Żołnierz Wolności” zamieścił komentarz, co prawda określający profesora jako jedyne go członka Komitetu będącego indywidualnością, którym jednak posłużono się jako „szyldem reklamowym”, „parawanem”, „narzędziem, którym usiłuje manipulować się do końca jego sprawności”. Autor komentarza usiłował dać do zrozumienia czytelnikowi, że całe wystąpienie Lipskiego nie jest jego autorstwa, a on sam stał się ofiarą manipulacji. Reszta komentarzy prasowych w zasadzie była utrzymana w podobnym tonie: oto sędziwy starzec nie do końca zdaje sobie sprawę z tego, co i gdzie czyni. Były to zresztą kalki sformułowań, które w odniesieniu do Lipskiego stosowano od początku jego działalności w KOR.

Wystąpienie Lipskiego w Gdańsku było jednym z ostatnich publicznych przejawów jego działalności. Komitet stanowił dotąd główne pole jego działania (choć w grudniu 1980 r. wszedł także do Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania). Wiekowy, bo ponad czterdziestoletni profesor pozostał jednak uważnym komentatorem otaczającej go rzeczywistości. Chociaż jego związki z opozycją miały już charakter symboliczny, był jednak ważnym jej przedstawicielem (zwłaszcza w środowisku naukowym). Po wprowadzeniu stanu wojennego Lipski skierował do Wojciecha Jaruzelskiego (szeroko kolportowany) list otwarty, w którym stawiał premierowi i I sekretarzowi serię pytań i zarzutów (tekst w 1983 r.

Wieńce od opozycjonistów

opublikowała NOWA). Odmawiał w nim ustrojowi zbudowanemu w PRL miana socjalizmu. W 1983 r. stanął w obronie więzionych dawnych korowców: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Zbigniewa Romaszewskiego i Henryka Wujca. Sygnował też wspólne oświadczenie czechosłowackiej Karty '77 oraz dawnych członków KSS „KOR”, zawierające protest przeciw łamaniu praw człowieka. W 1984 r. zdążył jeszcze związać się z Komitetem Obywatelskim Przeciw Przemocy. Zmarł w Warszawie 13 lipca 1986 r. w wieku 98 lat. Jego pogrzeb, starannie udokumentowany przez SB, odbył się na warszawskich Powązkach. Bezpieka z satysfakcją odnotowała, że wysoka lipcowa temperatura oraz odbywający się w tym samym czasie pogrzeb Wacława Kisielewskiego (członka słynnego duetu Marek i Wacek, syna Stefana Kisielewskiego) skutecznie osłabiły jego polityczny wydźwięk.

Edward Lipiński w czasie swego niemal stuletniego życia był bardzo aktywny na forach zawodowych. Był członkiem wielu towarzystw naukowych, m.in. Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Polskiej Akademii Nauk, Akademii Nauk Moralnych i Politycznych (Académie des sciences Morales et Politique), członkiem-korespondentem British Academy, Międzynarodowego Instytutu Statystycznego Association Française de Science Économique, honorowym prezesem Międzynarodowej Asocjacji Nauk Ekonomicznych. Był laureatem wielu nagród, m.in. Fundacji A. Jurzykowskiego (1971) i nagrody naukowej im. Oskara Langego (1971). Został odznaczony m.in. Orderem Odrodzenia Polski w roku 1933, 1951 i 1956, a także Orderem Sztandaru Pracy I klasy (1959). Za osiągnięcia naukowe został przez władze PRL dwukrotnie uhonorowany Nagrodą Państwową: II (1955) i I stopnia (1970).

Autor korzystał z archiwaliów: Archiwum Akt Nowych, Instytutu Pamięci Narodowej, Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu Warszawskiego, Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

Wybrana literatura

Czesław Bobrowski, *Edward Lipiński (1888–1986)*, „Nauka Polska” 1985, z. 5, s. 209–211; *Czy wiesz, kto to jest?*, red. S. Łoza, Warszawa 1938, s. 427; Andrzej Friszke, *Jan Józef Lipski – szkic biografii* [w:] Jan Józef Lipski, *KOR*, Warszawa 2006, *passim*; Ludwik Hass, *Masoneria polska XX wieku. Losy, loże, ludzie*, Warszawa 1993, s. 241; Janusz Kaliński, *Edward Lipiński* [w:] *Rektorzy Szkoły Głównej Handlowej 1925–1994*, Warszawa 1994, s. 23–27; *Kryptonim „Gracze”. Służba Bezpieczeństwa wobec Komitetu Obrony Robotników i Komitetu Samoobrony Społecznej „KOR” (1976–1981)*, wybór, wstęp i oprac. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2010, *passim*; *Kto jest kim w Polsce 1984. Informator biograficzny*, Warszawa 1984, s. 534; Edward Lipiński, *Problemy, pytania, wątpliwości. Z warsztatu ekonomisty*, Warszawa 1981, s. 9–19, 657–680; Jan Józef Lipski, *Tunika Nessosa. Szkice o literaturze i o nacjonalizmie*, Warszawa 1992; Jan Józef Lipski, *KOR*, Londyn 1983; Józef Nowicki, *Luminarze polskiej teorii ekonomii XX wieku*, Warszawa 1991, s. 202–218; Józef Nowicki, *Edward Lipiński (1888–1986)* [w:] *Poczet wybitnych profesorów SGH – SGPiS 1906–1986*, oprac. A. Minkiewicz, Warszawa 1986, s. 177–191; Janina Orłowska, Tadeusz Orłowski, *Zarys historii PTE*, Warszawa 1987; Kazimierz Orthwen, *Sylwetki naukowe członków PAN – Edward Lipiński*, „Nauka Polska” 1957, nr 4, s. 113–118; Wojciech Roszkowski, *Społeczny ruch ekonomistów w Polsce przed rokiem 1936*, Warszawa 1977; Paweł Sowiński, *Edward Lipiński* [w:] *Opozycja w PRL. Słownik biograficzny 1956–89*, t. 1, red. J. Skórzyński, P. Sowiński, M. Strasz, Warszawa 2000, s. 207–209; *Szkoła Główna Handlowa w Warszawie w latach 1939–1945*, red. J. Nowicki, Warszawa 1986; Andrzej Śródka, *Uczeni polscy XIX–XX stulecia*, t. II, Warszawa 1995, s. 505–508; Andrzej Zawistowski, *Wokół samorozwiązania Komitetu Samoobrony Społecznej KOR. Wystąpienie Edwarda Lipińskiego na forum I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” i jego echa*, „Studia i Prace. Kolegium Ekonomiczno-Społeczne” 2002, nr 2, s. 89–100.